

Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος

Ορθόδοξος Συγ-γραμματέας:

Καθηγ. Δρ. Νικόλαος Λουδοβίκος
Χορτιάτης 57010
Θεσσαλονίκη
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@mail.gr

Ρωμαιοκαθολικός Συγ-γραμματέας:

Dr. Johannes **Oeldemann**
Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Ανακοινωθέν – Ραμπάτ 2014

Η ενδέκατη συνάντηση της Κοινής Ομάδας Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος πραγματοποιήθηκε στους χώρους της ιερατικής σχολής της Αρχιεπισκοπής της Μάλτας στο Ραμπάτ από τις 5 μέχρι τις 9 Νοεμβρίου 2014. Η συνεδρίαση έγινε υπό την προεδρία του ορθόδοξου συμπροέδρου της Ομάδας Εργασίας Αρχιεπισκόπου Τελμησσού Ιώβ (Getcha) και του καθολικού συμπροέδρου, Επισκόπου Magdeburg Δρ. Gerhard Feige.

Μετά την εναρκτήρια συνεδρίαση το απόγευμα της Τετάρτης, 5 Νοεμβρίου, η Ομάδα Εργασίας συναντήθηκε κατά τη διάρκεια του δείπνου με τον Αποστολικό Νούντιο Μάλτας και Λιβύης, Αρχιεπίσκοπο Aldo Cavalli, καθώς και με τον πρόεδρο της οικουμενικής επιτροπής της Αρχιεπισκοπής, Δρ. Hector Scerri. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου έλαβαν χώρα τόσο μία καθολική ευχαριστιακή σύναξη, όσο και μία ορθόδοξη θεία λειτουργία, τις οποίες αντιστοίχως παρακολούθησαν και μέλη της εκάστοτε άλλης Εκκλησίας. Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας εκφράζουν την ευγνωμοσύνη τους για την υποστήριξη της συνάντησης από μία σειρά χορηγών, μεταξύ άλλων της οργάνωσης „Renovabis“.

Οι εισηγήσεις της φετεινής συνάντησης επικεντρώθηκαν γύρω από τις πρόσφατες εξελίξεις στο διεθνή διάλογο ορθοδόξων-καθολικών, με επίκαιρες απόψεις για το Πρωτείο στην Ορθόδοξη Εκκλησία (όπως το συνοδικό κείμενο της Μόσχας σχετικά με το Πρωτείο του έτους 2013 και τις αντιδράσεις σ' αυτό), με τη Συνοδικότητα στην πρώτη χιλιετία στη θεωρία και στην πράξη, με τη θέση του Μαξίμου του Ομολογητή για το Πρωτείο, καθώς και με την ορθόδοξη και την καθολική προσέγγιση της Συνοδικότητας. Εξάλλου, συζητήθηκε το θέμα της μελλοντικής πορείας της Ομάδας του Αγίου Ειρηναίου, και αποφασίστηκε να συνταχθεί μία σαφής σύνοψη των μέχρι τώρα επιτευχθέντων στα πλαίσια των εργασιών της.

Το περιεχόμενο των θέσεων που παρουσιάστηκαν στη φετεινή συνάντηση συνοψίστηκαν από τα μέλη ως εξής:

(1) Η ιστορία μας δείχνει ότι σε κάθε εποχή στη ζωή της Εκκλησίας υπήρχαν σύνοδοι, καθώς και πρόσωπα που προϊστάτο αυτών των συνόδων. Και οι δύο πραγματικότητες συνδέονται στενά μεταξύ τους, με στόχο την πιστότητα στο Ευαγγέλιο. Ως εκ τούτου απαιτείται μία θεολογική κατανόηση της Συνοδικότητας και του Πρωτείου, εφόσον και τα δύο αποτελούν ουσιώδεις διαστάσεις στη ζωή της Εκκλησίας.

(2) Η θεολογική προσέγγιση της έννοιας του Πρωτείου απαιτεί μία ανάλυση της έννοιας της αυθεντίας μέσα στην Εκκλησία. Τόσο η Συνοδικότητα όσο και το Πρωτείο είναι εκφράσεις θεσμικής αυθεντίας. Για να κηρυχθεί πάντως το Ευαγγέλιο αυθεντικά είναι απαραίτητη η σύμπραξη με άλλους στην κοινότητα, γιατί τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, έτσι όπως τα έχει περιγράψει ο Παύλος, βρίσκονται στην Εκκλησία και στις Εκκλησίες ως σύνολο. Μία Σύνοδος δεν αποτελεί ποτέ μία αυθεντία που στέκεται πάνω από την Εκκλησία, παρά μόνο έκφραση της φωνής της

Εκκλησίας. Κατά συνέπεια δεν επιτρέπεται να ερμηνεύεται με καθαρά νομικούς και διοικητικούς όρους.

(3) Η αυθεντία τόσο των αποφάσεων του Πρώτου όσο και των Συνόδων αναγνωρίζεται μέσω της αποδοχής από την Εκκλησία, αποδοχή που εκφράζεται μέσω της διδασκαλίας, μέσω της λατρείας, του κανονικού δικαίου και των θεσμών. Η ιστορία των Συνόδων δείχνει ότι η αυθεντία τους βασίζεται στην πρόσληψή τους από την παράδοση της Εκκλησίας. Ο τρόπος αυτής της αποδοχής δεν ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες και ποικίλει στην πορεία της ιστορίας. Οι σύνοδοι αποκτούν μέσα στην παράδοση μία βαρύνουσα νέα ερμηνεία, όπως φαίνεται ξεκάθαρα στο παράδειγμα της Συνόδου της Χαλκηδόνας. Σε τελική ανάλυση η αυθεντία μίας Συνόδου κρίνεται μόνο από την πιστότητά της στην αποστολική παράδοση.

(4) Στις Συνόδους της πρώτης χιλιετίας δεν ορίζεται ξεκάθαρα η ισορροπία μεταξύ Πρωτείου και Συνοδικότητας. Το Πρωτείο ασκούνταν χωρίς να έχει κωδικοποιηθεί. Για να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο εκφράστηκε το Πρωτείο στις Οικουμενικές Συνόδους θα πρέπει να ληφθεί υπόψη σε κάθε περίπτωση ξεχωριστά η συνάφεια που ορίζεται μεταξύ άλλων από την αυτοκρατορική αυθεντία, τις δογματικές διαμάχες και τις πολιτιστικές διαφορές.

(5) Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις το Πρωτείο αποτελεί μία πραγματικότητα γενικής φύσεως, η οποία εκφράζει τις σχέσεις ανάμεσα σε μία συνέλευση και στον προεστώτα της, τη στιγμή που τα θεμέλια και ο τρόπος λειτουργίας του σε διάφορα επίπεδα της εκκλησιαστικής κοινότητας διαφέρουν.

(6) Η σχέση μεταξύ Πρωτείου και Συνοδικότητας ποικίλει αντίστοιχα στα διάφορα επίπεδα μέσα στην Εκκλησία, κάτι που ισχύει και για τον τρόπο εφαρμογής του. Για παράδειγμα, το Πρωτείο μέσα σε μία τοπική Εκκλησία δεν είναι το ίδιο με το Πρωτείο ενός Επισκόπου στην Επισκοπή του. Στα πλαίσια της ενδοεπισκοπικής Συνοδικότητας ο Επίσκοπος διαθέτει το χάρισμα *sine paribus* και μία ιδιαίτερη βαρύτητα λόγω του ότι αποτελεί τον εγγυητή της κοινότητας μεταξύ της Εκκλησίας του και των άλλων τοπικών Εκκλησιών.

(7) Μία καλύτερη κατανόηση της καθολικής προσέγγισης του Πρωτείου σε παγκόσμιο επίπεδο θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της διαφοροποίησης του ρόλου του Πάπα ως κεφαλής της Λατινικής Εκκλησίας και του ρόλου του ως Πρώτου στα πλαίσια της παγκόσμιας κοινότητας των Εκκλησιών. Ένα παγκόσμιο Πρωτείο, με αναφορά στην πρακτική της πρώτης χιλιετίας, όπως για παράδειγμα η διαμεσολάβηση σε διαμάχες ή η πρωτοβουλία σύγκλησης οικουμενικών συνόδων, θα μπορούσε να αναγνωριστεί.

(8) Τόσο το Πρωτείο όσο και η Συνοδικότητα αναπτύχθηκαν στην πρώτη Εκκλησία ως αντίδραση στις προκλήσεις των εκάστοτε καιρών. Δεν διαφαίνεται να υπάρχει κάποιο μοντέλο που να είναι κοινά αποδεκτό.

(9) Η ανάπτυξη των εκκλησιαστικών δομών του Πρωτείου και της Συνοδικότητας αποτελούν σημαντικό τμήμα της αυτοσυνειδησίας των Εκκλησιών, η οποία και αντικατοπτρίζεται στις Εκκλησιολογίες τους.

(10) Στα πλαίσια της βιβλικής μαρτυρίας κρίνεται ορθότερο η Χριστολογία και η Πνευματολογία να αποτελούν τη βάση της Συνοδικότητας, παρά μία ασαφής Τριαδική Θεολογία. Βιβλικές εικόνες όπως Σώμα Χριστού, Ναός του Αγίου Πνεύματος ή Λαός του Θεού αποδίδουν ακριβέστερα την έννοια της Συνοδικότητας μέσα στην Εκκλησία.

(11) Αποτελεί συνέπεια του διαλόγου ορθοδόξων και καθολικών το γεγονός ότι συζητείται εντονότερα στους κόλπους της Ορθόδοξης Εκκλησίας το ζήτημα της σημασίας του Πρωτείου. Η

ενδοορθόδοξη συζήτηση για την κατανόηση του Πρωτείου σε παγκόσμιο επίπεδο θα πρέπει να εκληφθεί ως πρόσκληση για ενδεδειγμένη σκέψη σχετικά με τα θεολογικά θεμέλια του Πρωτείου.

(12) Παρά το ότι η Εκκλησιολογία δεν υπήρξε στα χρόνια των Πατέρων αντικείμενο θεολογικής σκέψης, βρίσκουμε στους Πατέρες της Εκκλησίας πολύτιμες προσεγγίσεις στα θέματα της κατανόησης του Πρωτείου και της Συνοδικότητας. Ο Μάξιμος ο Ομολογητής για παράδειγμα προτείνει έναν δρόμο για την εναρμόνιση των δύο πραγματικοτήτων. Ως Πατέρας τόσο της δυτικής όσο και της ανατολικής Εκκλησίας μας παρουσιάζει τόσο με τα γραπτά του όσο και με το προσωπικό του παράδειγμα ότι στην Εκκλησία δεν υπάρχει κανένας θεσμός που να κατέχει μονοπώλιο αυθεντίας, καθώς και ότι υπάρχει ένας δρόμος για τη σύνδεση διαφορετικών μεταξύ τους παραδόσεων.

(13) Η Συνοδικότητα αποτελεί τμήμα της αυτοσυνειδησίας και των δύο Εκκλησιών μας. Σύμφωνα με την υπόσχεση του Κυρίου και την πίστη στο Άγιο Πνεύμα η Αλήθεια αποκαλύπτεται στη συμφωνία των συναγμένων πιστών. Ποτέ στη διάρκεια της ιστορίας της δεν υπήρξε η Εκκλησία, παρά την ύπαρξη κάποιων σημαντικών αποκλίσεων, χωρίς Συνόδους (τοπικές ή περιφερειακές), όπως επίσης και χωρίς Συνόδους στο επίπεδο της παγκόσμιας Εκκλησίας. Διαπιστώνουμε, παρά ταύτα, ότι η πράξη δεν αντιστοιχεί πάντοτε στη Θεολογία, αλλά και ότι η καλή Θεολογία δεν εγγυάται πάντοτε την καλή πρακτική εφαρμογή.

(14) Στις μέρες μας ο Παπισμός, στη θεσμική του έκφραση, βρίσκεται σε διαδικασία μετασχηματισμού. Παράλληλα, οι ορθόδοξοι επανεξετάζουν τις δομές της Αυτοκεφαλίας. Αντί να προσπαθούμε να επιλύσουμε την πρόκληση ενώπιον της οποίας στεκόμαστε και οι δύο (η σχέση ανάμεσα στην τοπική και την παγκόσμια Εκκλησία) χωριστά, θα ήταν αποτελεσματικότερο να την αντιμετωπίσουμε από κοινού, λαμβάνοντας υπόψη μας αδυναμίες του καθενός στην πρακτική εφαρμογή καθώς και την αναγκαιότητα μίας εμβάθυνσης της Θεολογίας μας.

Στην Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος ανήκουν είκοσι έξι θεολόγοι, δεκατρείς ορθόδοξοι και δεκατρείς ρωμαιοκαθολικοί, από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Ιδρύθηκε το 2004 στο Paderborn (Γερμανία) και πραγματοποίησε έκτοτε συναντήσεις στην Αθήνα (Ελλάδα), στη Chevetogne (Βέλγιο), στο Βελιγράδι (Σερβία), στη Βιέννη (Αυστρία), στο Κίεβο (Ουκρανία), στο Magdeburg (Γερμανία), στην Αγία Πετρούπολη (Ρωσία), στη Μονή Bose (Ιταλία) και στη Θεσσαλονίκη (Ελλάδα). Συμφωνήθηκε ότι η επόμενη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας θα πραγματοποιηθεί το Νοέμβριο του 2015 στη νήσο Χάλκη, στην Κωνσταντινούπολη (Τουρκία).

